Ambrosius van Milaan

Ambrosius met boek en bijenkorf

Een zoete voorbode

Ambrosius is samen met Augustinus, Gregorius en Hiëronymus bekend als westerse kerkvader. Hij begon zijn leven op stand: hij werd rond 340 geboren in de keizerlijke woning in Trier. Zijn vader, die ook Ambrosius heette, was namelijk de Romeinse prefect van Gallië. Later zijn ook zijn jongere zus Marcellina en broer Satyrus geboren in die woning. Over Ambrosius' kindertijd is een bijzonder verhaal geschreven. Toen hij nog een baby was, zou hij namelijk een keer hebben liggen slapen in een wiegje in de tuin. Hij lag met zijn mond open toen daarin bijen landden die bij het weggaan honing achterlieten. Dit wonderlijke verhaal werd gezien als een voorbode voor de grootse dingen die Ambrosius ging bereiken in zijn leven en de goede spreker die hij zou worden.

Van gouverneur naar bisschop

Na de dood van Ambrosius' vader, nam zijn moeder het hele gezin mee naar Rome, zodat ze daar een goede opleiding konden krijgen. Toen ook zijn moeder overleed, nam Marcellina de zorg voor haar broers op zich. Zij leefde zelf als gewijde maagd in hun huis en ze zag toe op de carrières van Ambrosius en Satyrus. Ambrosius werd uiteindelijk benoemd tot gouverneur van Noord-Italië, waarvoor hij in Milaan ging wonen. In die tijd was de christelijke gemeenschap in Milaan ernstig verdeeld door het Arianisme. Leden van het Arianisme werden gezien als ketters, omdat zij niet geloofden dat Jezus de zoon van God was. Hij kon niet tegelijkertijd goddelijk en menselijk zijn, vonden ze. Dit idee ging in tegen het geloof in de Drie-eenheid: Vader, Zoon en Heilige Geest. Ambrosius, die in die tijd zelf nog geen christen was, zou het conflict dusdanig delicaat aan hebben gepakt dat uiteindelijk beide partijen veel respect voor hem hadden. In 374 werd zijn hulp vervolgens ingeroepen bij onenigheid over een nieuw te kiezen bisschop van Milaan. Uiteindelijk stemden zowel leek als geestelijke op Ambrosius zelf en werd hij zonder het in eerste instantie te willen de nieuwe bisschop. Pas een paar dagen voor zijn wijding heeft hij zich laten dopen en werd hij christen. Deze dag, 7 december, is nu zijn feestdag.

De keizer de kerk uit

Later in Ambrosius' carrière als bisschop vond er nog een bijzonder incident plaats. Ambrosius zou namelijk de Romeinse keizer Theodosius I de toegang tot de kerk hebben ontzegd. De reden hiervoor was dat de troepen van de keizer in de stad Thessaloniki een enorm bloedbad hadden aangericht en zevenduizend burgers

hadden omgebracht. Ambrosius dwong de keizer om eerst boete te doen en pas daarna mocht deze weer deelnemen aan de eucharistie.

Beroemde teksten

Net als andere kerkvaders, heeft Ambrosius geschriften nagelaten waarin hij bijdroeg aan de formulering van de christelijke geloofswaarheden. Ondanks zijn veeleisende politieke en diplomatieke carrière, vond hij tijd om over uiteenlopende onderwerpen te schrijven. Zo schreef hij exegetische werken (uitleg van Bijbelse teksten), boeken en preken over moraal en ascese, evenals allerlei geschriften over theologische en dogmatische onderwerpen. Daarnaast vond hij nog tijd voor briefwisselingen met andere kerkleiders en scheen hij sterke preken te houden in de kerk. Zijn preken hebben uiteindelijk veel mensen bekeerd tot het christendom, van wie Augustinus van Hippo verreweg de bekendste is. In de kerk moedigde Ambrosius eveneens het uitvoeren van kerkgezangen aan en hij schreef zelf ook enkele liturgische hymnen. In 397 schreef hij er eentje die nog steeds wordt gezongen in de aanloop naar kerst: *Veni redemptor gentium* ('Kom, Heiland der Volkeren'). In 1542 werd deze hymne door Maarten Luther vertaald naar *Nun komm, der Heiden Heiland*, wat later als inspiratie diende voor meerdere cantates en orgelkoralen van Johan Sebastiaan Bach. Ambrosius schreef dus een ware hit.

Patronages en afbeelding

Door de legende over Ambrosius en de bijen is hij de beschermheilige van veel dieren en van aan bijen gerelateerde beroepen zoals waskaarsenmakers en bijenhouders. Vanwege zijn politieke carrière is hij tevens patroon van de politie, rijkswacht en van veiligheidspersoneel. Ambrosius wordt vaak afgebeeld als een oude man met een bijenkorf, de korf verwijst naar de legende uit zijn jeugd.

Bronnen

○ Jo Claes, Alfons Claes, Kathy Vincke, *Beschermheiligen van de Lage Landen*, Leuven: Uitgeverij Davidsfonds, 2006.
○ James Hall, Hall's *Iconografisch Handboek: Onderwerpen, Symbolen en Motieven in de Beeldende Kunst*, Leiden: Primavera Press, 2011.
○ Stijn van der Linden, *De Heiligen*, Amsterdam/Antwerpen: Uitgeverij Contact, 2002.
○ Otto Derk Jan Roemeling, *Heiligen en Heren: Studies over het Parochiewezen in het Noorden van Nederland vóór 1600*, Leeuwarden: O.D.J. Roemening en de Fryske Academy, 2013.
○ Bron afbeelding: Wikimedia Commons.

21-02-2019, versie 1.0, TRS. Hoewel deze tekst met de grootst mogelijke zorgvuldigheid is samengesteld, kunnen we niet garanderen dat deze informatie volkomen juist is en/of te allen tijde blijft. Aan het gebruiken en/of toepassen van deze informatie kunnen dan ook geen rechten worden ontleend.